

Millî Reasürans T.A.Ş.
adına sahibi
Cahit NOMER

İnceleme Kurulu
BAŞKAN
Toygun DAĞLIER
ÜYE
Barbaros YALÇIN
ÜYE
Candan EVREN
ÜYE
Hüseyin YUNAK

Yazı İşleri Müdürü
Y. Kemâl ÇUHACI

İnceleme Kurulu Sekreteri
Gonca GÜNIŞIK

Sanat Yönetmeni
Melik ERDOĞAN

Basın Yayın Koordinatörü
Günhan SUERDEM

Dizgi
Alphagraphics

Renk Ayrımı
ESER REPRODUKSİYON

Baskı
CEYMA MATBAASI

Merkez
Teşvikiye Cad. 43/57
80200 Teşvikiye / İSTANBUL
TEL : 0-212-231 47 30 /3 Hat

3 ayda bir yayınlanır.

Dergide yer alan yazıların
içeriğinden yazı sahipleri
sorumludur.

İÇİNDEKİLER

<i>Reasürör Gözüyle</i>	3
<i>Millî Reasürans T.A.Ş. Dünya Reasürans Kuruluşları Arasında 76. Sıraya Yükseldi</i>	4
<i>Optimal Enflasyon Klozu Uygulaması</i>	5
<i>Kriz ve Poliçe Değerleri</i>	9
<i>Reasürans Piyasaları</i>	10
<i>Sigorta Sektöründe Eğitim Çalışmaları Üzerine Bir Öneri</i>	18
<i>Halon'a Alternatif Çevreye Dost Yangın Söndürme Gazları</i>	20
<i>Yabancı Basından Haberler</i>	22

Reasürör Gözüyle

Yüksek enflasyon 10 yıldan fazla bir süredir ülkemiz ekonomisi açısından son derece önemli bir faktördür. Sigortacılık sektörü, ekonomideki olumlu veya olumsuz gelişmelerden ve dalgalanmalardan doğal olarak etkileneceğinden enflasyon, sigorta şirketlerinin malî durumunu ve sigortalıların tutumlarını belirleme açısından gözönüne alınması gereken çok önemli bir faktördür. Sayın Mustafa Akan teknik içerikli değerli yazılarında enflasyonun sigortacılık, özellikle kasko branşı üzerindeki etkilerini incelemektedir.

Yüksek enflasyon ve Türk parasının yabancı paralar karşısında büyük ölçüde değer kaybetmesinden sonra oldukça bunalımlı günler yaşamakta olan ekonomimizin bu durumundan sigortacılık sektörü de aynı oranda etkilenmiştir. Ancak, Türk parasının önemli ölçüde değer kaybetmesinin ardından sigorta poliçelerinde meydana gelen değer artışlarının sigortalı malın kriz ortamında gerçek alım satım değeri olup olmadığı konusu Sayın Firuz Çam'ın değerli yazısında incelenmektedir.

Greig Fester adlı broker şirketinin reasürans piyasaları hakkında yapmış olduğu çalışma özellikle reasürans konusuyla ilgilenenler açısından ilginç bir yazı olacaktır. Bu yazının sektörümüz açısından önemli bölümleri Türkçeye çevrilerek dergimiz okuyucularına sunulmaktadır.

Bilgisayar gibi hassas aletlerin yangına karşı korunmasında kullanılan gazların gelişimi, özellikle bilgisayar ve bunlarla ilgili yangın konularında bilimsel araştırma yapan çevrelerde ilgiyle izlenmektedir. Bu konudaki gelişmeler Sayın Yılmaz Ersöz tarafından kaleme alınmıştır.

Her mesleğin belli bir eğitimi vardır veya öyle olması gerekmektedir. Sektörümüzde çalışmakta olan elemanların, genel olarak, sigortacılık üzerine yeterli düzeyde eğitim alıp almadıkları konusu tartışmalıdır. Dergimiz Reasürör ülkemizde sigortacılık eğitiminin geliştirilmesi üzerine bir fikir öne sürmektedir. Beklentimiz, bu son derece önemli konuda sektör yönetici ve çalışanlarının da fikirlerini belirtmeleri ve tartışmalar arasında kaybolup gitmeden, bir an önce sonuca yönelik bir şekilde harekete geçmektir.

Millî Reasürans T.A.Ş. Dünya Reasürans Kuruluşları Arasında 76. Sıraya Yükseldi

Dünyanın önde gelen rating firması "Standard and Poor's" her yıl dünyanın en büyük 100 reasürans kuruluşunu belirlemek amacıyla şirketlerin üzerlerinde tuttuğu net prim miktarlarını Amerikan Dolarını baz alarak bir araştırma yapmakta ve bunun sonucunda oluşan liste "Reactions" isimli bir İngiliz dergisinde yayınlanmaktadır.

Söz konusu derginin Mart 1994 sayısında yayınlanan ve 1992 yılı saklama paylarındaki net prim gelirlerine göre düzen-

lenen listede Millî Reasürans T.A.Ş.'nin 76. sıraya yükseldiği görülmektedir. Yayınlanan verilere göre Millî Reasürans T.A.Ş. 1992 yılında 133.3 milyon Amerikan Doları net primi saklama payı olarak bünyesinde tutmuştur.

Dünya genelinde faaliyette bulunan 150'den fazla reasürans şirketi veya grubundan elde edilen bilgilere dayanılarak hazırlanan listede ilk 100 arasında ve 76. sırada yer alan Millî Reasürans T.A.Ş.'den sonra A.B.D. ve sigortacılıkta ileri gitmiş pek çok

ülkenin reasürans kuruluşları bulunmaktadır.

Standard and Poor's'un 1990 yılı listesinde 82., 1991 yılı listesinde 80. sırada yer alan Millî Reasürans T.A.Ş. 1992 yılı listesinde ise 76. sıraya yükselmiştir. 1993 yılında bünyesinde tuttuğu net prim miktarının 170.8 milyon Amerikan Doları olduğu dikkate alınırca, Millî Reasürans T.A.Ş.'nin önümüzdeki yıl yayınlanacak listede ilk 60 içinde yer alması beklenmektedir.

Optimal Enflasyon Klozu Uygulaması

Amaç

Enflasyon ülkemizde önemli bir olgudur. Özel ve tüzel kişilerin ekonomik kararlarında gözönüne almaları gereken bu önemli olguyu sigortacılık (bilhassa kasko branşı) açısından incelemek bu yazının amacıdır.

1994 yeni kasko genel şartlarına göre şirketler kısmi hasarlara proporsiyon uygulayabileceklerdir. Bu imkân sigorta konusunda çok bilinçli olmayan müşteriler için olumsuz sonuçlar verebilir. Bu tür sonuçlardan korunabilmenin tek yolu ise enflasyon klozu satın almaktır. Ancak bu korunma için müşteri ek (enflasyon primi) prim ödemek zorundadır. Sigorta şirketi açısından önemli olan, bu ek primin ne kadar olacağıdır.

Tanımlar

- OH : Ortalama Hasar
 HF : Hasar Frekansı, Hasar Olasılığı
 X : Enflasyon Klozsuz prim (Binde olarak)
 n : Primin ortalama tahsil süresi
 i : Şirketin iskonto oranı
 f : Beklenen enflasyon oranı
 m : Ortalama Hasar Süresi (Ödeme dahil)
 y : Sigorta şirketinin enflasyon klozlu poliçeden alması gereken ek prim (Binde olarak) - Enflasyon Primi.

Problemin Matematiksel Tanımı

Şirketin enflasyon klozu için müşteriden alacağı ek prim, şirketin müşteriye enflasyon nedeniyle hasarının artan kısmı için ödemesi gereken fonlara eşit olması gerekir. Bir başka deyişle; şirket ilâve primi hasar olana kadar işletecek, hasar olunca (olursa) bu fonları kullanarak hasarın hepsini tam olarak (proporsiyonlu değil) ödeyecektir.

Alınan primin hasar ödeme tarihindeki değeri:

$$= \frac{0.9*y}{1+in/12} \left(1 + \frac{im}{12}\right), \text{ burada } 0.9*y, \% 10'luk$$

acente komisyonunun ödenmesinden sonra şirkete kalan ilâve primi ifade eder.

Hasar ödeme tarihindeki ilâve hasar ise tam hasarla, enflasyon klozu olmaması durumundaki hasar miktarı (proporsiyonlu hasar) arasındaki farktır. Yani;

$$\begin{aligned} \text{İlâve hasar} &= OH * HF - \frac{OH * HF}{1 + fm/12} \\ &= OH * HF * \frac{fm/12}{1+fm/12} \text{ olacaktır.} \end{aligned}$$

Bu durumda :

$$\frac{0.9*y*(1+im/12)}{(1+in/12)} = OH*HF* \frac{fm/12}{(1+fm/12)} \text{ olacaktır. (Eşitlik 1)}$$

Ancak yukarıdaki eşitliğin sağındaki OH * HF terimi sigortacılıkta risk primi olarak bilinir. Fiat (prim) ise risk priminin belli bir katı olarak düşünülebilir. Meselâ prim, risk priminin % 25 fazlası ise bu fazlalık şirketin komisyon, genel gider ve kâr gereksinimini sağlayacaktır. Bu durumda;

Fiyat = X = OH * HF * 1.25 olacaktır.

Bu eşitliği eşitlik (1) de kullanırsak

$$0.9*y* \frac{(1+im/12)}{(1+in/12)} = \frac{X}{1.25} * \frac{fm/12}{(1+fm/12)}$$

veya

$$y/x = \frac{fm/12 * (1+ in/12)}{1.25*(1+fm/12)*(1+im/12)*0.9} \text{ (Eşitlik 2)}$$

$$1.25*(1+fm/12)*(1+im/12)*0.9$$

olacaktır. Eşitlik (2)'nin sol tarafı enflasyon priminin enflasyon klozsuz prime oranını göstermektedir ve ilâve enflasyon priminin enflasyonsuz primin yüzde kaç olmasının gerektiğinin ifadesidir.

Bu sonuç iyi dilimlenmiş (segmentation) bir tarifede kolaylıkla uygulanabilir.

Uygulama

Enflasyon, faiz oranı, ortalama tahsilât oranı ve ortalama hasar ödeme süresinin çeşitli değerleri için yapılan duyarlılık analizlerinin sonuçları aşağıda verilmiştir.

- Enflasyon (F) ve İskonto Oranı (I)'ın değişik değerlerine göre Enflasyon primi

n = 6 ay

m = 8 ay

İskonto Oranı (I)

		0.70	0.75	0.80	0.85	0.90
Enflasyon (F)	0.70	0.212	0.211	0.210	0.209	0.208
	0.75	0.223	0.222	0.221	0.220	0.219
	0.80	0.233	0.233	0.231	0.231	0.230
	0.85	0.244	0.243	0.242	0.241	0.240
	0.90	0.254	0.253	0.252	0.251	0.250
	0.95	0.263	0.262	0.261	0.260	0.259
	1.00	0.272	0.271	0.270	0.269	0.268

Yukarıdaki matrikste ilk kolon enflasyon oranlarını, ilk satır ise iskonto oranlarını göstermektedir. Matriksin diğer elemanları ise, elemanın bulunduğu sıradaki enflasyon oranı ve kolondaki iskonto oranına tekabül eden ilâve prim yüzdesini göstermektedir.

Görüldüğü gibi iskonto oranı arttıkça ilâve prim azalmakta, enflasyon artınca da fiat artmaktadır. Ancak, iskonto oranındaki değişme fiata önemli bir etki yapmamaktadır.

- İskonto Oranı (I) ve Hasar Vuku Süresi (m)'in değişik değerlerine göre Enflasyon primi

$$F = 0.7$$
$$N = 6 \text{ ay}$$

Hasar Vuku Süresi (m)

	6	7	8	9	10
İskonto Oranı (I)					
0.70	0.168	0.192	0.212	0.228	0.241
0.75	0.168	0.192	0.211	0.227	0.239
0.80	0.168	0.191	0.210	0.225	0.237
0.85	0.168	0.191	0.209	0.224	0.236
0.90	0.168	0.190	0.208	0.223	0.234
1.00	0.168	0.190	0.207	0.221	0.231

Bu durumda da iskonto oranının önemli bir etkisi olmadığı görülür. Ancak hasar vuku süresi uzadıkça ek prim artmaktadır.

- İskonto Oranı (I) ve Tahsilât süresi (n)'in değişik değerlerine göre Enflasyon primi

$$m = 6 \text{ ay}$$
$$F = 0.7$$

Tahsilât Süresi (n)

	6	7	8
İskonto Oranı (I)			
0.70	0.168	0.175	0.182
0.75	0.168	0.175	0.183
0.80	0.168	0.176	0.184
0.85	0.168	0.176	0.185
0.90	0.168	0.176	0.186
0.95	0.168	0.177	0.187
1.00	0.168	0.177	0.187

Daha önceki tablolardaki gibi, iskonto oranı ve tahsilât süresi enflasyon primine fazla etki etmemektedir.

REASÜRÖR

- Enflasyon Oranı (F) ve hasar vuku süresi (m)'in değişik değerlerine göre Enflasyon primi

$$n = 6 \text{ ay}$$
$$T = 0.8$$

Hasar Vuku Süresi (m)

	6	7	8	9	10
0.70	0.168	0.191	0.210	0.225	0.237
0.75	0.177	0.202	0.221	0.236	0.248
0.80	0.187	0.212	0.232	0.247	0.259
0.85	0.196	0.221	0.242	0.258	0.270
0.90	0.205	0.231	0.252	0.267	0.280
0.95	0.213	0.240	0.261	0.277	0.289
1.00	0.222	0.249	0.270	0.286	0.299

Bu tablodan çıkan sonuç hasar vuku süresi ve enflasyon kombinasyonunun en etkili değişkenler olduğudur.

- Enflasyon Oranı (F) ve Tahsilât süresi (n)'in değişik değerlerine göre Enflasyon primi

$$m = 6$$
$$I = 0.8$$

Tahsilât Süresi (n)

	6	7	8
0.70	0.168	0.176	0.184
0.75	0.177	0.186	0.194
0.80	0.187	0.196	0.204
0.85	0.196	0.205	0.215
0.90	0.205	0.215	0.225
0.95	0.213	0.224	0.234
1.00	0.222	0.232	0.243

Bu tablo da enflasyon oranının çok önemli, tahsilât süresinin ise daha az önemli olduğunu göstermektedir.

Sonuçta, riski iyi seçerek ortalama hasar vuku süresini artırmak ve tahsilât süresini kısaltmak, ilâve primi düşüren en önemli etkenlerdir.

Dr. Mustafa AKAN

Kriz ve Poliçe Değerleri

Bu yazı dergide yayınlandığı zaman büyük bir olasılıkla ülkemizin içinde bulunduğu kriz-adı nasıl kournsa kounsun ister malî, ister ekonomik veya bugüne kadar yaşanan en büyük kriz olsun-devam ediyor ve başlangıcından itibaren dördüncü ayını tamamlıyor olacak. Ayrıca ne kadar süreceği, hangi sektörleri hangi süreler içinde, hangi hacimde etkisi altına alacağı ve sonuçları, bazı tahminler yapılabilirse bile sağlıklı bir şekilde öngörülemezdir.

Doğaldır ki, ne kadar sürerse sürsün, ne kadar yıpratıcı olursa olsun, sonuçta bu kriz de atlatılacaktır. Umarız ki, çok daha kötü olan; ekonomik krizle birlikte siyasi bir kriz de yaşanmasın, büyük orandaki belirsizlik ve panik, ülkemizi çok daha kötü sonuçlara götürmesin.

Bu kriz her sektörü değişik boyutlarda etkilediği gibi, sektörümüzü de etkilemektedir. Eskiden beri zaten güçlük çekilen prim

tahsilatına olan menfi etkisi, hükümetin tüm kesimlerden istediği fedakârlıklara bağlı olarak çıkarılan Net Aktif vergisinin etkisi, şu ana kadar batan veya durumu oldukça zayıflayan banka ve aracı kuruluşlarla organik bağları olan sigorta şirketlerinin durumu ve Türk Lirasının hızla değer kaybetmesi sonucu sigortalı değerlerin eksik kalmış olduğu iddiası; iddiası diyorum çünkü içinde bulunduğumuz bu kritik dönemde, konunun bir çok olumlu, olumsuz yanı düşünülerek öyle değerlendirilmesi gerekir. Şöyle ki; Türk Lirasının hızla değer kaybettiği, her türlü mal ve hizmete büyük oranlarda zam yapıldığı bu dönemde sigortalı değerlerde bir erozyonun meydana geleceği doğaldır. Ancak, dengelerin çok hızlı ve garip bir şekilde değiştiği bu dönemde gerçekten durum böyle midir?

Ne kadar süreceği ve dengenin ne zaman kurulacağı belli olmayan bu krizde bir sigortalının uhdesindeki sabit kıymetler (bina,

makina, demirbaş), hattâ bir kısım emtealar bile acaba gerçekten değer kazanmış mıdır? Böyle bir ortamda elinizdeki bu değerleri satmaya kalksanız, krizden önceki değerlerin üstünde mi yoksa çok altında mı bir teklifle karşılaşacaksınız?

Rayıç bedel, alım-satım bedeli olduğuna göre Türk Lirasının değer kaybetmesi sonucu kağıt üzerinde artmış görünen değer, bu ortamda rayıç bedel olabilir mi?

Sigorta bedellerinin dövizdeki bu artışa paralel olarak arttırılması yönünde yapılan bu çağrılar zaten kriz içinde ödeme güçlüğüne düşen en büyük sanayicisinden en küçük sigortalısına kadar, kişilere ne derece etkili olabilecektir? Normal şartlarda ekonominin nisbeten düzgün seyrettiği dönemlerde dahi sigorta bilincinin tam olarak yerleşmediği ülkemizde, bugünkü şartlarda poliçesi için bence, gerçekte düşen rayıç değerlere rağmen, iş-tahla çağrıyla cevap verip büyük oranlarda arttırım talep eden ve yeni bir prim yüküne razı olan sigortalıları, arttırım yapmadan önce dikkatlice incelemek, içinde buldukları sektörün ve kendilerinin detaylı olarak krizden nasıl etkilendiğini araştırmak gerekir.

Hattâ bugün ve iflâsların beklendiği önümüzdeki dönemde yüksek değerli mevcut poliçelerin bile aynı araştırmaya tâbi tutulması lâzımdır.

Temenni ederiz ki, ülkemiz ve sektörümüz fazla yara almadan, bu kriz çabuk atlatılır.

Firuz ÇAM

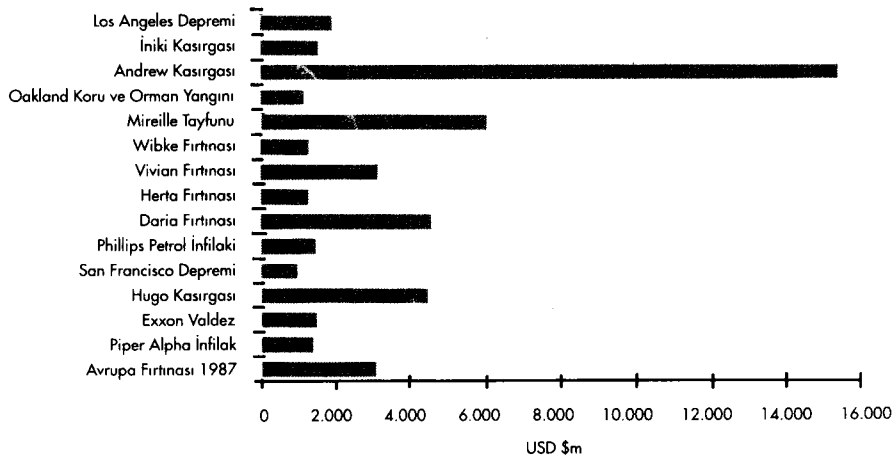
Reasürans Piyasaları

Reasürans Piyasasında Son Yılların Gözden Geçirilmesi

1980 ve 1986 yılları arasında 1 milyar ABD Dolarından büyük sadece tek bir hasar meydana gelmişken (Alicia Kasırgası 1983) 1987 yılından itibaren toplamı 50 milyar ABD Dolarına ulaşan ve herbiri 1 milyar ABD Dolarının üzerinde 15 tane sigortalı hasar meydana gelmiştir. Aşağıda 1987 yılından bugüne kadar meydana gelmiş büyük sigortalı hasarların ABD Doları üzerinden tahmini miktarları bir liste halinde düzenlenmiştir.

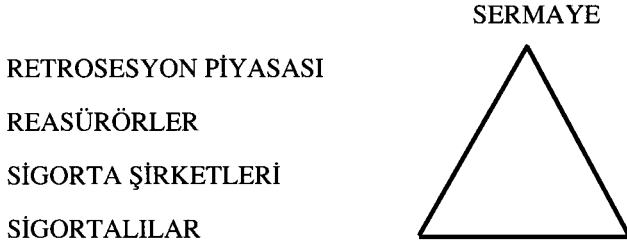
<u>TARİHİ</u>	<u>HASAR TÜRÜ</u>	<u>BÖLGESİ</u>	<u>TAHMİNİ SİGORTALI HASAR MİKTARI (ABD DOLARI)</u>
16/10/1987	Fırtına	Kuzey-Batı Avrupa	3.100 Milyon
06/07/1988	Piper Alpha İnfilâk	Kuzey Denizi	1.400 Milyon
24/03/1989	Exxon Valdez	Alaska	1.500 Milyon
09/09/1989	Hugo Kasırgası	ABD/Batı Hint Adaları	4.500 Milyon
17/10/1989	San Francisco Depremi	ABD	1.000 Milyon
17/10/1989	Phillips Petrol İnfilâkı	ABD	1.500 Milyon
25/01/1990	Daria Fırtınası	Kuzey-Batı Avrupa	4.600 Milyon
03/02/1990	Herta Fırtınası	Kuzey-Batı Avrupa	1.300 Milyon
25/02/1990	Vivian Fırtınası	Kuzey-Batı Avrupa	3.200 Milyon
28/02/1990	Wibke Fırtınası	Kuzey-Batı Avrupa	1.300 Milyon
28/09/1991	Mireille Tayfunu	Japonya	6.100 Milyon
20/10/1991	Oakland Kuru ve Orman Yangını	ABD	1.200 Milyon
24/08/1992	Andrew Kasırgası	ABD	18.000 Milyon
11/09/1992	İniki Kasırgası	Hawaii	1.600 Milyon
18/01/1994	Los Angeles Depremi	ABD	2.000 Milyon (?)

20.01.1994 Tarihi İtibariyle Tahmini Sigortalı Hasarlar

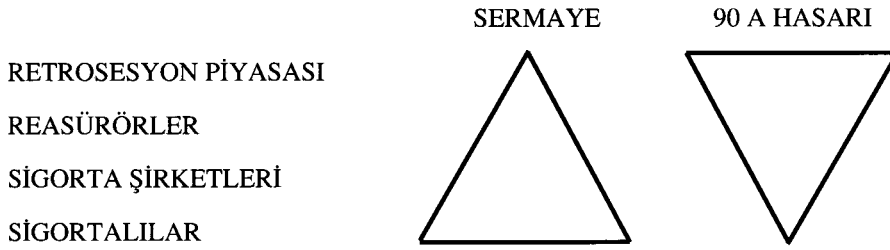

REASÜRÖR

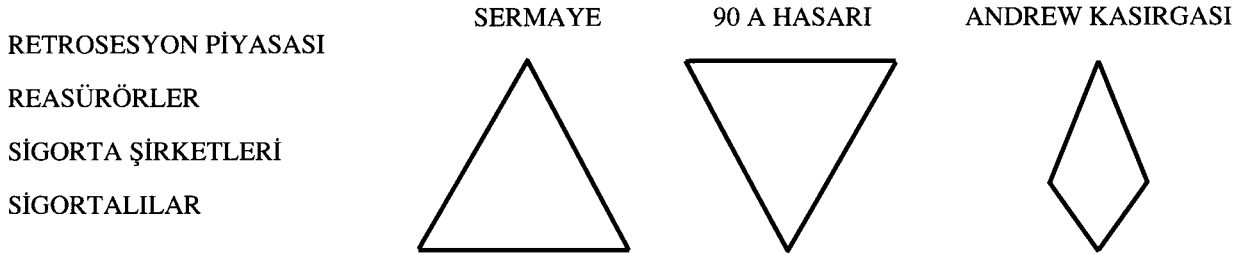
1980'li yılların sonlarında sermayenin dağılımı açısından reasürans şirketlerinin, sigorta şirketlerinin sahip olduğu sermayenin tahmini olarak % 10'una sahip oldukları, retrosesyon piyasasında ise bu oranın daha da küçük olduğu ileri sürülmüştür. Endüstrideki sermaye dağılımı aşağıdaki diagramda şema halinde çok net bir biçimde görülmektedir.

Ancak, büyük hasarlarda yukarıdaki dağılım ters oranda gerçekleşmektedir. 1990 yılı Ocak ayının sonlarında meydana gelmiş olan 90 A hasarının dağılımı buna güzel bir örnektir. Sigortalı kesim bu hasarda hemen hemen hiç bir şey ödemezken sigorta şirketleri ve reasürörler hasarın sırasıyla % 10 ve % 35 gibi kısımlarını ödemek zorunda kalmışlar, geri kalan büyük bölüm retrosesyon piyasası tarafından karşılanmıştır. Ancak retrosesyon piyasalarının sermayesi de bu büyüklükte bir hasarı karşılamaya yeterli olamamıştır.

1992 yılına kadar retrosesyon piyasasının büyük ölçüde daralması veya tamamen yok olması durumu karşılaşılmıştır ki bunun sonucunda Andrew Kasırgasının meydana getirdiği hasar dağılımı aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir. Hasarın yaklaşık üçte ikisi sigorta şirketleri tarafından ödenmiştir.

Not: Andrew Kasırgası çok sayıda reasürans programının tüketildiği istisnai bir olaydır. Tahminimize göre enflasyon etkisi de hesaba katıldığında 90 A hasarının üçte biri sigortacılar, üçte ikisi ise reasürörler tarafından karşılanmış olacak idi.

Yukarıdaki örnek, katastrofik hasarlar ve bu hasarların sermaye ve surplus'a ilişkin olarak dağılımını göstermektedir. Aynı mukayeseli örnek çalışma:

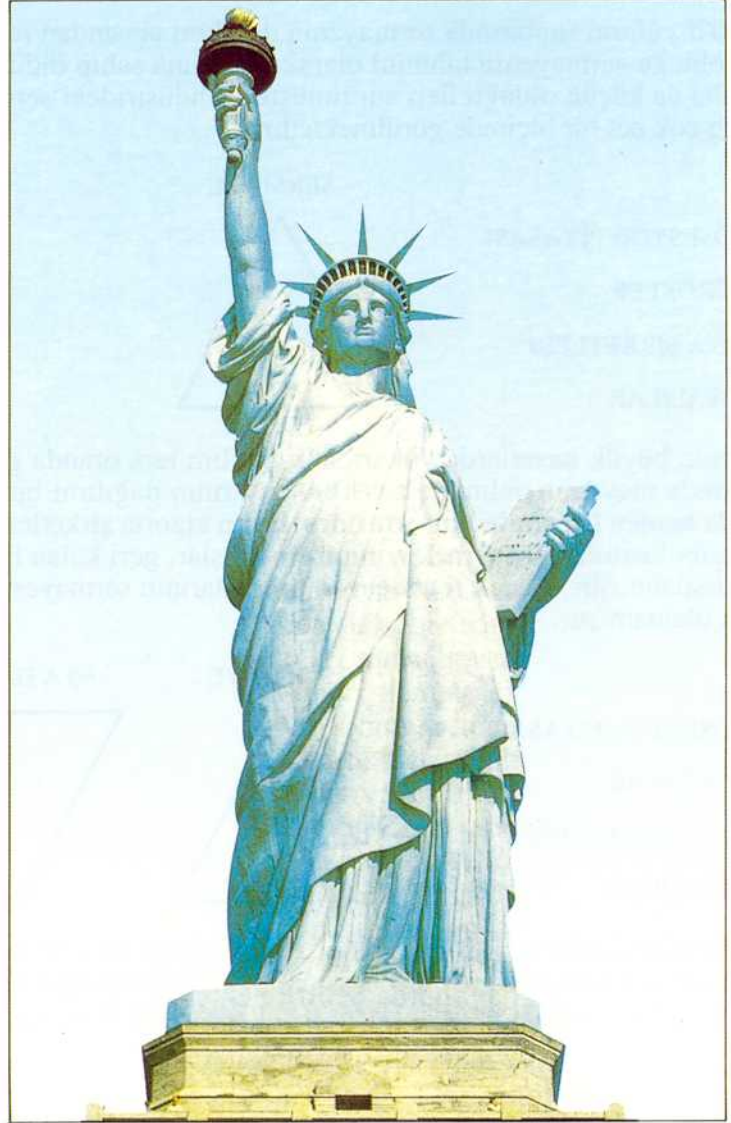
- Nakliyat ve Havacılık
 - Bölüşümlü Reasürans
 - Kaza
 - Riziko Hasar Fazlası
- piyasaları için de yapılabilir.

Bütün branşlar itibariyle reasürans kapasiteleri önemli ölçüde daralmış ve reasürans fiyatları da aynı şekilde artmıştır.

Reasürans Kabul Eden Piyasaların Analizi

1) Genel Olarak

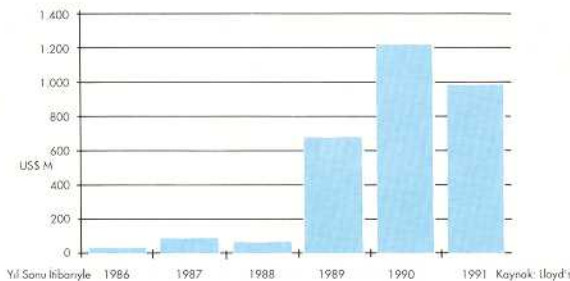
Son yıllarda reasürör sayısında önemli azalmalar meydana gelmiştir ve bugün piyasada sınırlı sayıda ancak büyük ölçekli şirket ve sendikalar (syndicates) faaliyet göstermektedir. 1986 yılından bugüne kadar 200'den fazla şirket reasürans underwriting faaliyetlerine son vermiştir. Son yıllarda reasürans piyasalarını terkeden sermaye miktarını, özellikle şu an piyasadaki sermaye eksikliği gözönüne alındığı takdirde tam olarak bilebilmek çok güçtür. Tahminlere göre 1987 yılından beri piyasalardan ayrılan sermayenin miktarı 5 ilâ 10 milyar ABD Doları arasında değişmektedir. Ancak, bir çok durumda piyasadan çekilen reasürör, bir sigorta şirketinin reasürans departmanı olmaktadır. Bu şirketler sınırlı olan sermayelerini esas faaliyet alanları olan sigortaya yöneltmek amacıyla reasürans underwriting faaliyetlerini durdurmaktadırlar. Piyasada kalan reasürörler ise maruz oldukları tehlikelerin toplamını (aggregate exposure) daha sıkı kontrol etmektedirler. Bu durum özellikle Avrupa'lı reasürörlerin exposure'larını % 10 ile % 30 arasında azalttıkları Avrupa reasürans piyasasında daha belirgin

bir şekilde gözlenmektedir. Avrupa'lı reasürörlerin exposure'larının en yüksek olduğu bölüştürme trete reasüranslarındaki tehlike doruk noktalarındadır.

Andrew Kasırgası ABD'li bir çok reasürörün hesaplarındaki dengesizliği net bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Bunun sonucunda ABD'li bazı reasürörler oldukça geniş olan dahili -ABD içi- exposure'larındaki (maruz kaldıkları rizikolar) durumu iyileştirmek amacıyla ABD dışı işlere daha fazla ilgi duymaya başlamışlardır. Bu reasürörler arasında en fazla rağbet edilen yaklaşım Londra'da bir branş, yan kuruluş veya irtibat bürosu kurmak ya da var olan birimlerini genişletmek olmuştur. Hartford, St. Paul Re, NAC Re, F&G Re ve Liberty Mutual bu gelişmenin en belirgin örnekleridir.

Hayat Dışı Sigorta ve Reasürans Piyasalarını Terkeden Sermaye Miktarı

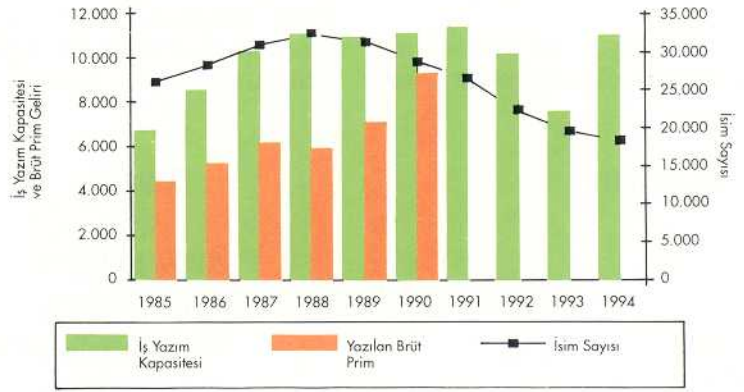
2) Lloyd's

Aşağıdaki tabloda Lloyd's'un sendika sayısı, iş kabul kapasiteleri ve Lloyd's piyasasında kendi adlarına faaliyet gösteren "isim" sayısı (Name) gösterilmektedir.

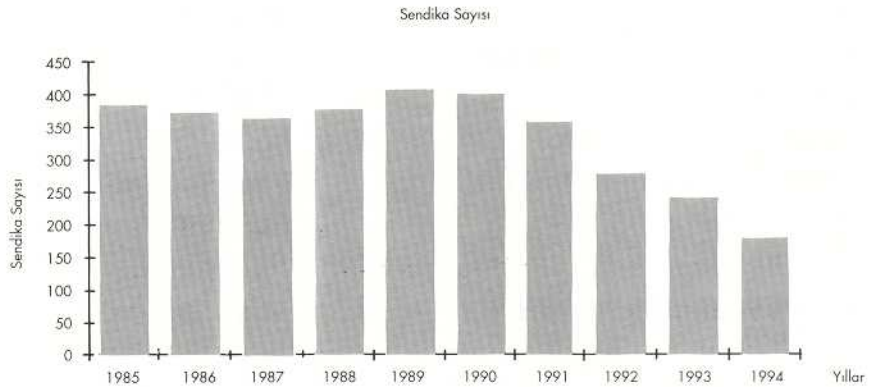
SENDİKA SAYISI

Yıllar	Nakliyat	Nakliyat					Hayvan				İş Yazım Kapasitesi	Lloyd's İsim Sayısı
		Dışı	Kasko	Havacılık	Hayat	Sorumluluk	Hayat	Kredi	Toplam			
1994	49	80	22	18	9	1	1	0	180	11.020	18.400	
1993	64	111	27	26	9	1	2	1	241	7.562	19.537	
1992	74	132	28	30	9	1	4	1	278	10.157	22.332	
1991	109	162	31	41	9	1	4	1	358	11.382	26.539	
1990	129	178	36	44	8	1	4	1	401	11.070	28.770	
1989	134	178	37	44	8	1	4	1	407	10.956	31.327	
1988	132	153	36	41	8	1	4	1	376	11.018	32.433	
1987	128	142	38	40	9	3	4	1	365	10.291	30.936	
1986	131	141	41	40	8	4	4	1	370	8.511	28.242	
1985	138	142	43	43	8	5	4	1	384	6.682	26.050	

1988 yılındaki doruk noktadan sonra Lloyd's'daki isim sayısında % 35 bir azalmaya rağmen kapasite açısından 1988-1992 yılları arasında oldukça dengeli bir dönem yaşanmıştır. Bu dönem itibariyle yazılan gerçek prim miktarı kapasitenin bir hayli altındadır. 1993 yılında ise kapasite daralması çok önemli boyutlara ulaşmıştır.

Son yıllardaki en önemli gelişme, sendika sayısındaki dramatik azalma olmuştur. En yüksek düzeye eriştiği 1989 yılında sendika sayısı 407 iken, 1994 yılında bu sayı 180'e düşmüştür. Lloyd's piyasasında prim hacminin nisbeten büyük kısmının az sayıda ve büyük ölçekli sendikalarda yoğunlaşması şeklinde bir gelişme olmuştur. Halihazırda Lloyd's piyasasında faaliyet göstermekte olan sendikaların son yıllarda expertiz ve kontrol konusunda önceki yıllara göre oldukça başarılı oldukları görülmektedir. Yandaki grafik son yıllarda Lloyd's piyasasındaki sendika sayısında meydana gelen değişiklikleri göstermektedir.

Şu anda Lloyd's piyasasında bir iyimserlik havası esmektedir. 20 Ekim 1993 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul toplantısında Lloyd's'un "kurumsal sermaye"ye sahip olma konusu resmen onaylanmıştır. Bu piyasada kendi hesabına faaliyet gösteren isimlerin kapasitesi 1994 yılında 8.5 milyar Sterlin'le nisbeten dengeli seyretmiştir. Lloyd's'un artık bir sermayeye sahip olmasıyla birlikte toplam prim kapasitesi 1994 yılı itibariyle 11 milyar Sterline ulaşacaktır. Bu piyasadaki bir çok underwriter artık çok daha dengeli bir döneme girmekte olduklarına inanmaktadır.

Bugün Lloyd's'un önünde sürüp gitmekte olan en önemli so-

run Londra Excess of Loss piyasaları ve uzun vadeli sorumluluk işleri nedeniyle çok fazla zarara uğramış olan "İsim"lerin ihmal iddiası nedeniyle açmış oldukları davadır. Lloyd's bu isimlere 900 milyon Sterlin önermiştir, ancak davadan vazgeçilmesi ve 1985 hesap yılından önceki döneme ait açık iş yıllarının kapatılıp muhtemelen Newco adında yeni bir reasürans şirketi ile işe devam edebilmek için bu önerinin % 75 oranında "İsim" tarafından kabul edilmesi gerekmektedir.

Bu isimlerin bir araya gelerek oluşturdukları en büyük gruplardan biri olan Gooda Walker, konuyu mahkemeye götürdükleri takdirde sigortacıların hata ve ihmali noktasından hareketle daha

iyi bir sonuç elde edebileceklerine inandıkları için kendilerine yapılan öneriyi reddetmişlerdir. Dolayısıyla Lloyd's'un en son 14.2.1994 tarihinden önce anlaşma için gerekli olan % 75 oranını bulabilmesi bir hayli zor görülmektedir.

Not: Reinsurance , Mart 1994 sayısında Lloyd's tarafından yapılan davadan vazgeçme teklifinin "İsim"ler tarafından reddildiği haberi yer almaktadır.

3) Bermuda

Aşağıdaki tabloda Bermuda'da son yıllarda kurulmuş olan şirketler yer almaktadır.

<u>Sirket Ünvanı</u>	<u>Tarihi</u>	<u>Sermaye (ABD Doları)</u>
Centre Cat	20/09/1993 (*)	312 milyon
Chubb Atlantic Indemnity Ltd.	01/06/1993 (*)	20 milyon
Commercial Risks Ptnrs.	1992 ilk ayları (*)	100 milyon
Global Capital Re	08/10/1993 (*)	425 milyon
International Property	Temmuz 1993 (*)	300 milyon
Catastrophe Reinsurance Company (IPC Re)		
LaSalle Re Ltd.	03/09/1993 (**)	371 milyon
Mid Ocean Re	Kasım 1992 (*)	738 milyon
Partner Reinsurance Company	Ağustos 1993 (***)	1.000 milyon
Renaissance Re	01/07/1993 (*)	270 milyon
Sphere Drake (Ins) Ltd.	Kasım 1993	100 milyon
Starr Excess Liability Ins. Co.	Temmuz 1993	100 milyon
Tempest Re	Ekim 1993 (*)	507 milyon
Tops Insurance	1993 ilk ayları	200 milyon
Zurich Reinsurance Centre	Mayıs 1993	300 milyon

Not: (*) Faaliyete Başlama Tarihi
 (**) Kuruluş Tarihi
 (***) Tescil Tarihi

Yukarıdaki listede yer alan şirketlerin çoğunluğu kendi ihtisas alanları olması nedeniyle mal sigortaları katastrofik excess of loss reasüransı üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu işler itibariyle dünya ölçüsünde yazılan primin hacmini tahmin etmek oldukça zor olmakla birlikte 7 milyar Dolar civarında olduğu söylenebilir. Gelir/sermaye = 0.5 olmak üzere yaklaşık 4 milyar Dolarlık yeni bir sermaye bu branşta iş yazmak üzere oluşturulmuştur ve piyasaya yeni giren reasürörlerin katastrofik excess of loss işi itibariyle hedefledikleri prim miktarı aşağı yukarı 2 milyar Dolar'dır. Bu miktar dünya ölçüsünde yazılan katastrofik excess of loss priminin kabaca % 30'u kadardır. 1 Ocak itibariyle yenileme döneminde açıklandığı üzere bu miktara ulaşmak çok zor bir ihtimaldir ve bu rakamı hedefleyerek piyasaya giren şirketlerin ileride gösterecekleri performansı gözlemek bizler açısından oldukça ilginç olacaktır.

Ayrıca, Londra ve Avustralya'daki yeni reasürans şirketleri de bu piyasaya toplam olarak 4.7 milyar Dolar sermaye getireceklerdir.

Fiyatlandırma ve kapasite üzerine etkide bulunacak olan önemli faktörler şunlardır:

- Oluşturulmuş olan yeni sermaye özellikle mal sigortaları ka-

tastrof reasürans piyasasındaki eksikliği kapatmak amacına yöneliktir.

- Piyasaya yeni giren reasürör sayısı toplam olarak 12'dir ve reasürör başına ortalama 385 milyon Dolar sermaye düşmektedir. Bu da, bu alanda başarılı bir reasürör olabilmek için gerekli sermayenin ne kadar yüksek olduğunu göstermektedir.

- Piyasayı terk eden reasürörlerin büyük bir çoğunluğu bu ortalama rakamın bir hayli altında bir sermayeye sahip idiler ve portföyleri branş, tip ve coğrafi dağılım itibariyle piyasada kalan şirketlere göre daha yaygın bir görünüm arz etmekteydi.

- Reasürörler, kapasite eksikliği içerisinde olan ve fiyatların kendilerine göre cazip olduğu ABD, Birleşik Krallık, Avustralya ve Kıta Avrupa'sının bir kısmında faaliyetlerini yoğunlaştırma yoluna gitmektedirler.

- Tretelerde asgari "rate on line" lara çok sık rastlanmaktadır.

- Yeni kapasite net kapasitedir, retrosesyon piyasalarına çok az bel bağlamaktadır.

- Bugüne kadar Bermuda şirketleri oturmuş liderler ile çalışmayı tercih etmişlerdir, dolayısıyla piyasaya önemli ölçüde kapasite getirmiş olsalar dahi fiyatları aşağıya doğru iten bir baskı söz konusu olmamıştır.

Sonuç

Kısa vadeli XL işleri yazmak üzere kurulmuş olan yeni reasürans şirketlerinin büyüklükleri ve kapasiteleri zaman içerisinde kaçınılmaz olarak fiyatları aşağıya doğru çeken bir etkide bulunacaktır.

Bazı Reasürans Piyasaları Hakkında Yorumlar

1) Katastrofik Piyasalar

Piyasalar hakkında çalışma yapılırken Birleşik Krallık piyasasından tam rakamlar elde edilemediğinden sadece Kıta Avrupa'sı piyasasından rakamlar derlenmeye çalışılmıştır. Bunun başlıca iki nedeni vardır: Fransa'daki Ulusal Katastrofi Planı'nın yürürlükte olması ve Almanya'da bir çok reasürans şirketinin yekûn esası üzerinden katastrofik reasürans almaya devam etmeleri; dolayısıyla Avrupa ülkeleri arasında bir karşılaşma yapmak mümkün olamamaktadır.

Aşağıdaki tabloda, bizim inancımıza göre, diğer büyük piyasalar tarafından satın alınmış olabilecek katastrofik korunma durumu görülmektedir.

(Bütün rakamlar -milyon- ABD Doları üzerindedir)

<u>PIYASALAR</u>	<u>NET YANGIN BİRİMİ</u>	<u>TEMİNAT (Tahmini)</u>	<u>MUAFİYET (Tahmini)</u>	<u>BÜYÜK HASARLAR</u>
Japonya ¹	9.000	2.600	900	4.500 (*)
Japonya ²	9.000	6.000	-	-
Avusturalya	1.500	3.750	120	780 (**)
Birleşik Krallık	9.100	3.920	1.100	5.000 (***)
ABD	40.000	9.270	3.000	18.000 (****)
Japonya ¹ : Fırtına	(*)	Tayfun 19.	Eylül	1991
Japonya ² : Deprem	(**)	New Castle Depremi.	Aralık	1989
	(***)	90 A Hasarı.	-	1990
	(****)	Andrew Kasırgası.	Ağustos	1992

2) Nakliyat-dışı İhtiyari Piyasalar

Geçmiş yıllarda ihtiyari piyasa, plase edilmiş olan katastrofik "exposure" üzerinde düzgün bir kontrol sistemi kuramamıştır. Önlerindeki çok büyük retrosezyon kapasitesi dolayısıyla ihtiyari reasürörler trete meslekdaşlarına pek fazla ihtiyaç duymamışlardır. Retrosezyon kapasitesi giderek daralınca tecrübeli yöneticiler, doğal afetlere maruz bölgelerdeki reasürans kapasiteleri üzerine çok katı sınırlamalar getirmeye başlamışlardır. Katastrofik rizikolara maruz treteler ve ihtiyari işlerin fiyatlandırılmaları arasında yapılan mukayeseler üzerinde çok dikkatli analizler yapılmıştır. Trete getirisinin ihtiyari işler getirisine göre daha fazla olduğu hallerde ihtiyari işler kapasitesinde önemli ölçüde azalmalar olmuştur.

Katastrof kontrolünü bir kenara bırakırsak, reasürans piyasalarında en son kaydedilen olumsuz neticeler reasürör sayısında bir azalmaya yol açmış, piyasada kalan reasürörlerin de çok daha fazla selektif bir yaklaşım benimsemesine neden olmuştur. Şimdi çok daha ayrıntılı bilgi talep edilmekte ve underwriting metodları, artık direkt sigortacılar tarafından uygulanan underwriting metodlarına benzetilmektedir. Bazı reasürörler sadece ihtiyari bölüşümlü veya ihtiyari excess of loss reasürans işleri üzerinde yoğunlaşmaya karar vermişlerdir. Retrosezyon kapasitesindeki azalma ve reasürörler açısından underwriting kârının önem kazanması ihtiyari işlerin fiyatlandırılması üzerinde büyük baskı oluşturmuştur ki nitekim önemli fiyat düşüşleriyle karşılaşmıştır. Aynı zamanda kapasitelerde de dramatik şekilde daralma olmaktadır.

Şimdiye kadar yapılan yorumlara rağmen reasürörler arasında iyimser bir hava esmektedir ve piyasa halâ önemli ölçüde kapasite sunabilmektedir. Trete kapasitesinin daralması veya reasürörlerin treteler konusunda çok sıkı davranmaları ihtiyari reasüransa olan talebin artmasına neden olmuştur.

3) Bölüşümlü Reasürans Piyasaları

Londra, excess of loss reasüransı konusunda lider piyasa iken Kıta Avrupa'sının profesyonel reasürörleri geleneksel olarak bölüşümlü trete kapasitesini kullanmaktadır. Bu durum şu anda da söz konusudur fakat son yenileme döneminde Kıta Avrupa reasürörlerinin bölüşümlü reasürans konusunda eskisi kadar istekli olmadıkları görülmüştür. Bu durumun önümüzdeki dö-

nemde de artarak devam edeceğine inanmaktayız ve gelecek yıl reasürörler maruz kaldıkları doğal rizikoları sesyon veya olay limitleri uygulayarak koruma düşüncesinden ayrılarak nisbeten daha önemli konu olan kârlılığa yöneleceklerdir.

Aynı şekilde ihtiyari reasürans konusunda da katastrofik rizikolar üzerine çok daha sıkı bir kontrol getirilmektedir. Bölüşümlü reasürans treteleriyle teminat altına alınan doğal felâketlerde gittikçe artan bir endişe söz konusudur ve reasürörler;

- 1) uygun fiyat ve muafiyetler
- 2) sesyon limitleri
- 3) trete limitleri ile prim geliri arasında makul bir denge aramaktadırlar.

Yukarıdaki şartların yerine getirilmemesi halinde reasürörler doğal rizikoları bölüşümlü tretelerden ya tamamıyla çıkaracaklar ya da olay başına belli limitler uygulama imkânını araştıracaklardır. Olay limitlerinin genişliği sadece tahmini PML'e (Probable Maximum Loss=Olabilir Azami Hasar) bağlı olarak değil, aynı zamanda reasürörler için doğal rizikoları fiyatlandırma gerekliliği olan teknik fiyatlardan farklı, gerçek fiyatların (actual rates) ölçüsüne de bağlı olmaktadır. Doğal rizikolar için yeterli kapasitenin sağlanmadığı durumlarda olay limitleri yukarıdaki şartların yerine getirilip getirilmediğine bakılmaksızın belirlenir.

Bu sene yenileme döneminde reasürörlerin maruz kaldıkları doğal rizikolara belli limitler ve daha sıkı şartlar uygulamalarından sonra Londra ve Bermuda'da yeni bir reasürans piyasası ortaya çıkması ilginç olmuştur. Dolayısıyla bölüşümlü treteler se-

dan şirketlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayan bir trete tipi olmamasına rağmen yukarıdaki kritere göre bu konuda oldukça önemli bir kapasitenin varlığından söz edilebilir.

4) Kaza Piyasaları

Mal sigortaları katastrof piyasalarındaki bir takım dalgalanmalar bazı yayın organları için ilginç gelse de, kaza piyasalarında son yıllarda çok önemli değişiklikler söz konusu olmuştur. Retrosesyon piyasasındaki önemli azalmalara ilâve olarak, NRG ve New Re gibi büyük reasürörlerin piyasadan çekildikleri görülmüştür. Özellikle büyük tazminatların sayısında önemli artışlar olmuş, orta büyüklükteki hasarlarda ise frekans açısından artış kaydedilmiştir. Bir çok bölge itibariyle geçmiş yıllardaki hasarların gelişmesinde kötüleşme söz konusu olmuştur. Bütün bu gelişmeler reasürörlerin underwriting neticelerinde kötüleşmeye yol açmış ve reasürörler, bedeni yararlanmalar başta olmak üzere vermiş oldukları teminatların fiyat ve muafiyetlerini önemli ölçüde arttırma imkânlarını araştırmaya başlamışlardır.

Bu seneki yenilemeyi "şeffaflık ve kesinlik" olarak tek bir deyim ile özetleyebiliriz. Reasürörler topyekûn exposure'larını maddi açıdan açıkça tanımlayabilmek ve miktar olarak bunları belirleyebilmek üzere teknik (underwriting) bilgiler isteyerek bu exposure'larını bilançolarına olumlu bir biçimde yansıtılabilmek için alacakları primleri ve elde edecekleri kârları hesaplar hale gelmişlerdir.

Sorumluluk reasürans piyasası da rizikoları kendi ölçülerine göre

re tanımlamak, sınırlamak ve her birini müstakil olarak fiyatlandırmak amacıyla aynı şekilde mal sigortaları reasürans piyasasını takip etmektedir.

Dolayısıyla, sedan şirketler tarafından verilen bilgilerin niteliği eldeki kapasiteyi maksimuma çıkarma ve en iyi şartları elde etmede çok önemli bir nokta olmaktadır.

Sınırsız sorumluluk piyasaları, şartlarını en acımasız ölçüde arttıran piyasalar olmuştur. Bir çok bölgede sınırsız sorumluluk reasüransıyla ilgili asgari muafiyet ikiye katlanmış ve buna rağmen sınırsız dilimler itibariyle de fiyat artışları uygulanmıştır. Bu sözü edilen muafiyet artışları sedan şirketlerin sınırlı sorumluluk piyasalarından çok daha fazla reasürans teminatı satın alması anlamına gelmektedir. Artan talep ve azalan kapasiteye ilâve olarak kötü underwriting neticeleri Avrupa, Avustralya ve Asya kıtalarındaki sedanlar için % 30 ile % 50 arasında değişen fiyat artışlarına neden olmuştur.

Yukarıdaki yorumlar öncelikle Genel Sorumluluk ve Motor Üçüncü Şahıs Sorumluluk branşlarına maledilebilir. Ferdî Kaza piyasaları ise sunmuş olduğu önemli ölçüdeki kapasite dolayısıyla dengeli bir piyasa olarak kalmaya devam etmektedir.

Ferdî Kaza, retrosesyon piyasalarının halihazırda varolduğu belki de tek alandır.

GREIG FESTER

Ocak 1994

Sigorta Sektöründe Eğitim Çalışmaları Üzerine Bir Öneri

Ülkemizde sigortacılığın başlangıç tarihi olarak 19. yy'ın ikinci yarısı kabul edilir. 1870 yılında İstanbul'da meydana gelen büyük bir yangın sonucu burada yaşayan halkın az bir bölümü için de olsa sigorta artık bir ihtiyaç olarak görülmeye başlanmış ve ilk yangın poliçeleri bu yangından sonra kesilmeye başlamıştır.

Bir yüzyıl kadar bir tarihi olan sigortacılık sektörümüzde ilk eğitim çalışmaları 1 Aralık 1954 tarihinde Türkiye İş Bankası tarafından Ankara Hukuk Fakültesi'nde kurulmuş olan ve Medeni Kanun ve Vakıflar Kanunu Hükümlerine göre bir tüzel kişiliğe sahip Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü bünyesinde verilen sigortacılık dersleriyle başlamıştır.

Ülkemizde lisans düzeyinde bir sigortacılık eğitimi mevcut değildir. 1980'li yılların sonlarından itibaren İstanbul Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi bünyelerinde kurulmuş olan Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Yüksek Okulları'nda önlisans düzeyinde iki yıllık eğitim verilmektedir. Ayrıca Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü'nde 1988 yılından beri yüksek lisans düzeyinde bir eğitim verilmektedir.

Medeni Kanun ve Vakıflar Kanunu Hükümlerine göre Millî Reasürans T.A.Ş. ve Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği tarafından 1970 yılında kurulmuş olan Türk Sigorta Enstitüsü 1972 yılından bugüne si-

gortacılık üzerine bir eğitim programı düzenlemekte ve programı başarıyla bitirenler sertifikaya hak kazanmaktadır.

Yazının hemen başında ülkemizde sigortacılığın bir meslek olarak fazla eski bir tarihi olmadığını belirtmiştik. Sigortacılık uzunca bir süre, daha çok gayrimüslim vatandaşlarımız tarafından icra edilmiş ve halkımızın büyük bir kesimi tarafından oldukça uzun bir süre meslek olarak dahi kabul edilmemiştir. Sayın Ali Neyzi bir yazısında ünlü bir tiyatro sanatçısının "Bizim oğlan adam olamadı, sonunda sigortacı yaptık" sözünü aktararak ülkemizde sigortacılığın halkımız tarafından nasıl görüldüğünü bir cümle ile özetlemiştir.

Diğer taraftan sigorta halkımız tarafından bir ihtiyaç olarak dahi görülmemiştir ve şu gün dahi bir ihtiyaç olarak düşünülmemekte ya da öncelikler listesinde oldukça alt sıralarda yer almaktadır. Bunun neden böyle olduğu veya nedenleri bizim yazımızın dışında bir konudur. Her zaman ifade edildiği gibi bir eğitimsizlik mevcuttur ancak bu eğitimsizlik sigorta ettirenler veya ettirecekler için değil, sigortacılığı bir meslek olarak icra edenler için söz konusudur. Bu meslek uzunca bir süre "babadan oğula, ustadan çırağa" misali alaylı usulüyle öğrenilmiştir ve bu durum bir çok sigorta şirketinde çalışan kişiler için bu gün de geçerlidir. Şirketlerce verilen meslek içi eğitimi hariç tutarsak, sigortacılık üzerine halihazırda ülkemiz-

de verilmekte olan eğitimin yeterli olduğu söylenemez.

Ülkemizde sadece sigortacılık alanında değil hemen her alanda araştırma, geliştirme ve eğitim faaliyetlerinde maalesef geri kalmış ülkeler kadar az kaynak ayırmakta veya ayırmamaktadır.

Sigortacılık sektörü de ülkemizin bu olumsuz özelliğinden nasibini almıştır ve eğitim ve geliştirme programlarına olması gerektiği ölçüde para ayıramamaktadır. Türk sigorta sektörü olarak bizim de eğitime gereken değeri vermek ve sektör çalışanlarını dünya standartları ölçüsünde yetiştirmek için vakit kaybetmeden, elimizdeki tüm imkânları harekete geçirmemiz gerekmektedir.

Bugün bir elemanın yurt dışında sigorta eğitimi alması sigorta şirketlerimiz için oldukça büyük rakamlara ulaşmaktadır. İngiltere'nin dünyaca ünlü The Chartered Insurance Institute (C.I.I.) adlı eğitim kurumunda bir kişinin bir yıllık diploma kursuna katılabilmesi için asgari 600-700 milyon TL gerekmektedir. Bu para, kabul etmek gerekmektedir ki bir çok sigorta şirketimiz için oldukça önemli bir miktardır. Yine aynı eğitim kurumunun çok kısa süreli olarak düzenlemekte olduğu sertifika kursları, örneğin 1 haftalık kurs programı 800 pound civarındadır.

Bu kurumun 1873 yılından beri eğitim çalışmaları içinde olduğu gözönüne alınırsa, eğitim alanında ne denli büyük bir tecrübe ve bilgi birikimine sahip olduğu ortaya çıkar. Bunun yanı sıra

The College of Insurance'ın Sevenoaks'taki tarihi binası.

C.I.I., sigortacılık alanında dünyanın en önemli ülkelerinden birinin eğitim kurumudur. The Chartered Insurance Institute'un bir yıllık diploma kursuna katılmak suretiyle bu eğitim kurumunun büyük bilgi ve tecrübesinden yararlanma imkânını bulabilmiş bir kişi olarak, Türk sigortacılık sektörünün bütün dünyaya kabul edilmiş bu eğitim kurumuyla işbirliği yaparak sektördeki elemanlara dünya standartlarında eğitim fırsatı verebileceği inancındayım.

C.I.I. bünyesinde faaliyet gösteren Sigorta Koleji (College of Insurance) bütün dünyada sigorta enstitüleri ve diğer kuruluşların eğitim ihtiyaçlarına yönelik olmak üzere kurslar ve seminerler düzenlemekte, paket programlar vasıtasıyla herhangi bir

ülkenin sigorta sektöründe çalışanların eğitimine katkıda bulunmaktadır. 1972 yılından beri sigortacılık kurs programları düzenlemekte olan Türk Sigorta Enstitüsü yurt dışındaki köklü eğitim kurumlarının bilgi ve tecrübesinin ülkemize aktarılabilirliği en önemli platformdur. Ayrıca Enstitü tarafından düzenlenmekte olan 1 yıllık ders programının hazırlanmasında da tecrübeli eğitim kurumlarının katkıları sağlanabilir.

Aynı eğitim kurumunun (C.I.I.) "Overseas Training" kapsamında sigorta şirketleri için düzenlemekte olduğu kısa süreli eğitim programları mevcuttur. Birkaç sigorta şirketinin ortaklaşa olarak getirebileceği özellikle branş programları belli bir ücret karşılığında diğer şirket eleman-

larına da açılarak sektör çalışanları için bir eğitim fırsatı haline getirilebilir.

Ülkemiz sigortacılık sektörünün dostlar alış verişte görsün misali değil evrensel ölçülerde eğitimden başka şansı yoktur. Bugüne kadar eğitim hariç her yol denenmiştir ancak sonuç ortadadır. Kaliteli ve dürüst hizmetin esas olduğu bir sektörde eğitimsiz elemanlarla başarılı olabilmemiş bir ülke örneği bulunmadığına göre bizim de yapmamız gereken iş, bir an önce elemanlarımızı yeterli düzeyde yetiştirmek ve potansiyel sigortalıları gerçek sigortalı yaparak ekonomimize sağlam kaynaklar oluşturmaktır.

Y.Kemal ÇUHACI

Halon'a Alternatif Çevreye Dost Yangın Söndürme Gazları

1 960'lı yıllardan başlayarak, giderek artan bir ivme ile hızlanan teknolojinin hayatımıza iyice yerleşmesi sonucu telâffuz edilmeye başlanan, ekolojik dengenin korunmasına da, tıpkı yatırıma ayrıldığı gibi önemli ölçüde kaynak aktarımı yapılması fikrinden yola çıkarak başlatılan çalışmalar zaman içinde değişerek günümüze kadar gelinmiştir. Başlangıçta sadece "denize çöp atma, attırma" biçiminde görülen bireysel nitelikli çevreci oluşum, ekonomik ve siyasi örgütlenmesini tamamlamış, çevre bilincini en azından üyeleri arasında tam olarak geliştirmiş, önemli bir lobi ya da güç odağı haline gelmiş bulunmaktadır.

1990'lı yılların hemen başında, stratosferdeki ozon katmanında oluşan ve insan sağlığına zararlı ışınların bozulmadan geçmesini sağlayan delik, gelişmiş ülkelerin çevreci gruplarında adeta pa-

niğe neden oldu. Yapılan çalışmalar, başlıca üç grupta yoğunlaştı:

- Deliğin genişlemesine yol açan kimyasal elemanların saptanması,
- Saptanan bu maddelerin, üretimde hammadde olarak kullanımının engellenmesi,
- Ekolojik dengenin korunması bilincinin geliştirilmesine yönelik kamuoyu oluşturulması.

Çevreyi korumaya yönelik araştırmaların, adeta zorunlu olarak, ozon tabakasındaki deliğin oluşmasına katkıda bulunan gazlara karşı bir reaksiyon şeklini almasının endüstrideki yansımaları, ilginç ve ülkeden ülkeye değişen bir hal aldı. Gelişmişlik düzeyi yüksek ülkelerde, kamuya bağlı araştırma laboratuvarları, zararsız maddelerin bulunabilmesi yönünde çalışmalar yapmak için, yeterli kaynağa kavuşabilmekte. Çevreci gruplar, tüketiciyi koruma örgütlerini de

yanlarına alarak, zararlı kimyasal elemanların yerine çok daha az yan etkisi bulunan ürünlerin ikâme edilmesi yönünde etkili olabilmektedirler.

Hassas aletlerin ya da bunları içeren ünitelerin yangına karşı korunmasında, bugüne kadar yoğun olarak kullanılan harika gaz, Halon gazı idi. Kullanıldığı yerler:

- A, B, C tipi yangınlar, Computer ve elektronik cihaz odaları,
- Kontrol odaları,
- Kimya ve bilim laboratuvarları,
- Askeri taşıtlar,
- Uçak mühendisliği,
- Yük ve yolcu taşıma bölümleri,
- Akaryakıt işleme ve dolun tesisleri,
- Sanat yapıtları saklama alanları,
- Müzeler, galeriler.

O yıllarda bir gazın harika olup olmadığını anlamak için bakılan kriterler bugünkünden farklı olduğundan, endüstride

yaygın kullanım alanı bulmuş bir gazdı Halon. Neydi bakılan kriterler?

- Söndürme etkisi,
- kolay depolanması,
- nisbeten ucuzluğu,
- istendiği zaman istendiği kadar bulunabilmesi,
- kalıcı herhangi bir etkisinin olmaması,
- taşınabilirliği v.b.

Gerek şu an büyük sistemlerde kullanılan Halon 1301, gerekse portatif söndürücülerde kullanılan Halon 1211 gazları, yukarıda saydığımız bu özellikler açısından değerlendirildiğinde, oldukça iyi sonuçlar vermişti. Bu açıdan geçmişte köpüğe, karbondioksit, suya v.b.na göre önemli üstünlük sağladığından, tercih ediliyordu. Ancak; Avrupa Konseyi'nin atmosferde tahribat yaptığı için, 1993 yılında aldığı ve 1.1.1994'den geçerli olmak üzere Halon gazının üretiminin üye ülkelerde yasaklanması kararı, zorunluluktan kaynaklanan bir aceleyle alındığından, pek çok kuruluş ve ülkenin hazırlıksız yakalanmasına yol açmıştır. Buna göre iki yıllık bir geçiş dönemini takiben, 1996 yılından başlayarak gazın kullanımını da yasaklanmıştır.

Her ne kadar, gelişmekte olan ülkelerin geçiş süresinin uzatılması talepleri varsa da, Halon'un ömrünün sonuna geldiği artık belli olmuştur.

Peki ya şimdi ne olacak? Adeta bir endüstri standardı haline gelmiş, yaygın olarak kullanılan bu gazın yerini neyin alacağı ve eldeki gazın ne yapılacağı sorusunun yanıtı nasıl verilecek? Depolama kapasiteleri fazla olan gelişmiş ülkelerin elinde bulunduğu tahmin edilen 350.000 ton Halon stoğu ne olacak? Az gelişmiş ülkelerde kullanıma hazır olarak tüpler içinde tutulan gazın akibeti ve iki yıl içinde değiştirilmesi, hangi yaptırımlarla ve nasıl sağlanacak, gibi pek çok

soruya verilen yanıtlar henüz keşinleşip, standardize olmamıştır.

Bugün, örneğin yeni bir sistem odası inşa eden bir yönetici, yaygın söndürme donanımı için halon dışında bir çözüm aramakta ancak çoğunlukla bulamamaktadır. Ülkemizde her nedense, sanki bizim ozon tabakamız sağlamış gibi, bu konuda uluslararası kuruluşların aldığı ve alacağı kararlar sanki bizi bağlamayacakmış gibi, Halon kullanımına devam edilmekte ve alternatif çözümler üretmek üzere yapılan çalışmalar, ilgisizlikten oldukça yavaş ilerlemektedir.

Oysa yurtdışında pek çok örneğini gördüğümüz şekilde bağımsız araştırma ve test laboratuvarlarının kurulup, standartların saptanması, çeşitli kuruluşlarca oluşturulan yeni çözüm önerilerinin, bu laboratuvarlarca değerlendirilmeden geçirilerek sonuçlarının, ilgili kişi ve kuruluşlara ilân edilmesi, bugün artık bir zorunluluktur. Halon'un devre dışı kalmasından sonra, boşaltılan gazın ne yapılacağı konusu şu an belirsizdir. Belli merkezlerde toplanarak imha edilmesi ya da bileşenlerine ayrılarak yeniden kullanımının sağlanmasını kim ya da kimler üstlenecek belli değildir.

Yangın söndürme teknolojisinde ortaya çıkan durum itibariyle ve bakılan kriterlerin değişimi sonucu oluşan alternatifler

HFC 227 ea, HFC 23, PFC 410, FE 13, FM 200, HCFC-A ve İnert gazlar olarak ortaya çıkan 7 tip gaz, Halon sonrası gaz alternatiflerdir. Çağdaş çevreci yaklaşıma göre oluşan kriterler de şöyle sıralanabilir :

Ozon yoketme potansiyeli (ODP-Ozon Depletion Potential) Sera etkisi - (GWP - Global Warming Potential) Atmosferik Ömür-(AL-Atmos-

pheric Life)

Akut Toksikite Konsantrasyon Değeri - (Acute Toxicity LC50 15 min.ppm)

Suda eriyebilirlik oranı - (Solubility in water)

Bir de tabii mali kriterler:

Gazın maliyeti - (Cost of gasoline)

Mevcut donanımı kullanabilme - (Drop In).

Yukarıda adlarını saydığımız ilk 6 gaz ile, inert gazlar olarak adlandırılan örneğin İnergen gazı, Halon alternatifleri olarak incelenebilir değer olsa bile, temelde birbirlerinden farklı özellikler taşımaktadır. İnergen çok özel bir donanım gerektirdiğinden ilk yatırım maliyetleri, kabul edilebilir sınırların maksimum değerlerindedir. Bu açıdan diğer 6 gazla kıyas kabul etmez (not applicable).

North American Fire Guardian Technologies, Inc. adlı şirketin satışa sunduğu, kimyasal adı A tipi Hidro Floro Cloro Carbon (HCFC-A) olan ve endüstrideki kullanımıyla NAF olarak adlandırılan diğer bir gazın kullanım alanları da çok çeşitlidir.

Bir sonraki sayıda bu yeni alternatif gazları birbirleriyle karşılaştırıp, daha teknik, daha detaylı bilgiler vermeye çalışacağız. Bu yolla mevcut donanımlarını değiştirmek durumunda olan kullanıcılara da bir fikir vermiş olacağımızı sanıyorum.

Sonraki sayılarda buluşmak üzere....

Yılmaz ERSÖZ

Yararlanılan Kaynaklar:

- Çevre Dostu, Halon Alternatifi Yangın Söndürücü Ürünler TAGARD Yayını
- NAF Extinguishing Agents

Yabancı Basından HABERLER

Standard and Poor's Bermuda Reasürans Piyasası Konusunda Uyarıda Bulunmakta

Mali konular üzerine bir rating kuruluğu olan Standard and Poor's, Bermuda'nın yeni reasürans sektörünün "patlamaya hazır bir bomba" olarak nitelenebileceğini ileri sürmektedir.

Standard and Poor's'a göre bu piyasada katastrofik riziko yazan bir çok reasürans şirketi retrosesyon ve reasürans koruması olmaksızın, ana sermayesine dayanarak ve nisbeten tehlikeli işler yazmaktadır.

Standard and Poor's, ancak kesin ve açık bir şekilde tanımlanmış şartlar dahilinde değerlendirme yapılabileceğini dolayısıyla Bermuda'daki yeni reasürans faaliyetleri konusunda herhangi bir değerlendirmede bulunmadıklarını belirtmiştir.

Standard and Poor's direktörlerinden Paula Federman ve Alan Levin, Bermuda piyasasında bu maceraperestçe girişilmiş işlerin büyük tehlike içerdiğini ifade etmektedirler.

Bazı şirketler uzun vadede hiç şüphe yok ki başarılı olacaklardır. Ancak kısa vadede piyasada uygun şartlar hakim olmadıkça bir çok şirket piyasayı terk etmek durumunda kalabilecek, diğerleri ise işi devam ettirebilmek için çok önemli miktarlarda sermaye girişine ihtiyaç duyacaklardır.

Federman ve Levin'e göre örneğin Bermuda piyasasında satılan genel sorumluluk, özel sorumluluk ya da katastrofik reasürans teminatları herhangi bir şirketin yazabileceği en tehlikeli te-

minatlar arasındadır. Bu şirketlerin çoğu ya tek bir tür iş yazmakta veya değişik türde ve az sayıda teminat sunmaktadırlar. Şirketler iş çeşitliliğinden ve bazı durumlarda, geleneksel tekniklere daha çok bağlı olarak çalışan şirketlerin sahip olduğu "işin coğrafi olarak yayılması" imkânından yoksun olarak çalışmaktadırlar.

Gelecek bir kaç yıl içerisinde bu şirketler ya başarılı olacaklardır ya da iş kabul politikalarını tam anlamıyla "frekansın düşük, maliyetin yüksek" olmasına faktörlerine bağlı olarak yapmış oldukları için yok olmak durumunda kalacaklardır.

Bermuda'da faaliyete yeni başlayan sigorta veya reasürans şirketlerinin hemen tamamı kendi-

lerini koruyacak olan reasürans veya retrosesyonel kapasiteye çok az müracaat etmektedirler. Şirketler, yazmış oldukları rizikolar kötüleşmeye yüz tuttuğu an hasarların toplanmasında, ki onlar da istekli oldukları takdirde, yatırımcılarından başka kendilerine yardımcı olabilecek kimseyi bulamayacaklardır. Ancak şu anda halâ güçlü olan ve gelecekte bir hasar olduğu takdirde destek verebilecek kapasitede olan bazı kuruluşlardan gelen taze para reasürans şirketlerine bir rahatlık sağlamaktadır.

Standard and Poor's'a göre faaliyete yeni başlayan reasürans şirketleri için başlangıçta hasar frekansının düşük olması sermayelerini güçlendirmeleri açısın-

dan önem taşımaktadır. Bermuda piyasası hakkındaki korkularına rağmen Federman ve Levin, bir çoğunu da tanımış oldukları şirket idarecilerinden etkilenmiş olduklarını ifade etmektedirler.

Genel olarak konuşmak gerekirse Bermuda reasürans piyasasındaki idarecilerin çoğu kabul etmekte oldukları riskin büyüklüğünü takdir etmektedir ve bu nedenle reasürans tretelerini daha dikkatli değerlendirecek ve fiyatlandıracaklardır.

Aslında bu kapasite, "captive" sigorta ve reasürans şirketlerinin, vergi avantajlarından faydalanabildikleri Bermuda adasında, işi cazip kılmak amacıyla ekonomik olmayan şartlar ve fiyatları sundukları ve aynı zamanda Bermu-

da piyasasına çok zarar veren 1970'li yılların sonundaki naif kapasite değildir.

Şimdi yeni piyasada faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketleri yöneticilerinin ortak özelliği, her birinin önemli sigorta tecrübesine sahip profesyonel kişiler olmalarıdır.

Hali hazırda Bermuda'daki sigorta şirketlerinden poliçe almış ve poliçe alacak kişilere bir uyarı olmak üzere Standard and Poor's bu piyasadaki sigorta düzenlemelerinin Amerika Birleşik Devletleri'ne göre çok daha gevşek olduğunu belirtmektedir.

LLOYD'S LIST
1 Şubat 1994

Gemi Sahipleri İçin Kirlenme Hasarları Giderek Artmakta

Önde gelen bir P & I Klübü kirlenme hasarları maliyetinin gerek gemi sahipleri gerek sigorta şirketleri için büyük bir malî sorun olmaya başladığı konusunda uyarıda bulunmuştur.

Bugün dünya açıkdeniz filosuna dahil olan gemilerin % 25'inin sahip ve kiracılarının sorumluluklarını teminat altına alan P & I Klübü U.K., 1987 ile 1992 arasındaki kirlenme hasarları maliyetinin 132 milyon Dolara ulaştığını bildirmiştir.

Bu rakam aynı dönem itibariyle ödenmiş tüm hasarların % 13'üne tekabül etmektedir. Aynı

P & I Klübü'nün belirttiğine göre 114'den fazla hasarın herbirinin ortalama maliyeti 1.2 milyon Dolara gelmektedir.

U.K. Klübünün rakamlarına göre kirlenme hasarlarının adinde de bir artış meydana gelmektedir. 1987 ile 1991 arasında bu tür 79 hasar olmuşken sadece 1992 yılında 35 hasar meydana gelmiştir.

P & I Klübünün bir temsilcisine göre deniz aşırı filonun gittikçe yaşlanması bu sonuçta kısmen etkili olmakla beraber esas neden deniz ve çevre kirlenmesiyle ilgili düzenlemelerin yerel otoriteler tarafından hiçbir esnekliğe

yer bırakmaksızın, katı bir şekilde uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Yine aynı sözcüye göre, gerek malı taşıyan tüccar gerekse gemi personeli tarafından, çok küçük olaylardan büyük hasarlar doğabileceği konusu çok iyi bir şekilde idrak edilmelidir.

Kirlenme hasarlarının yaklaşık % 45'i tankerler dolayısıyla meydana gelmektedir ancak çoğu insan hatasından kaynaklanan bu tür hasarların aşağı yukarı üçte birinin nedeni denize fuel oil karışmasıdır.

THE REVIEW
Mart 1994